

JOJO
MOYES

De
ROMAN
Laatste
Liefdesbrief

Van de auteur van de bestseller
Voor jou

JOJO MOYES

De laatste liefdesbrief

De Fontein

Eerste druk oktober 2011
Vijfde druk, derde in deze uitvoering, februari 2015

Oorspronkelijke titel: *The Last Letter From Your Lover*
First published in Great Britain in 2010 by Hodder & Stoughton, an Hachette UK company
Copyright © 2010 by Jojo Moyes

The right of Jojo Moyes to be identified as the author of this work has been asserted by her
in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2011, 2015 voor deze uitgave: Uitgeverij De Fontein, Utrecht
Het fragment uit de brief van Zelda Fitzgerald aan Scott Fitzgerald komt uit *Hell Hath No
Fury* van Anna Holmes, en is overgenomen met toestemming van de Estate of

F. Scott Fitzgerald c/o David Higham Associates
Het fragment uit de brief van Agnes von Kurowsky aan Ernest Hemingway komt uit
Hemingway in Love and War van Henry S. Villard en James Nagel, en is overgenomen met
toestemming van University Press of New England

Vertaling: Milly Clifford
Omslagontwerp: Oranje Vormgevers
Omslagillustratie: Shutterstock © Solominvictor
Opmaak binnenwerk: Hans Gordijn

ISBN 978 90 261 3802 7
ISBN e-book 978 90 325 1282 8
NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande
– overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door
geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

MAIL
PARAVION

Gefeliciteerd! Ingesloten je verjaardagscadeau;
ik hoop dat je het leuk vindt...

Ik denk vandaag speciaal aan je, want ik
heb besloten dat ik wel van je hou, maar niet
verliefd op je ben. Ik vind niet dat jij Gods
ware voor me bent. In elk geval hoop ik dat je
je cadeau leuk vindt en dat je een fantastische
verjaardag hebt.

Vrouw aan man, per brief

Proloog

Later ✕

Ellie Haworth ontwaart haar vrienden in de menigte en baant zich een weg naar de bar. Ze laat haar tas aan haar voeten vallen en legt haar telefoon op het tafeltje voor hen. Ze zijn al flink aangeschoten... dat is te merken aan hun stemmen, de overdreven armbewegingen en luid gelach, de lege flessen tussen hen in.

‘Laat.’ Nicky houdt haar horloge omhoog en steekt vermanend een vinger naar haar op. ‘Zeg maar niets: “Ik moest een verhaal afmaken”’

‘Een interview met de onrecht aangedane vrouw van de minister-president. Sorry, het was voor de editie van morgen,’ zegt ze terwijl ze op de lege plaats schuift en een glas inschenkt met het restje in een fles. Ze duwt haar telefoon over de tafel. ‘Goed. Het irritante woord van de discussie vanavond is “later”’

‘Later?’

‘Als nietszeggende uitdrukking. Betekent het morgen of later vandaag? Of is het gewoon zo’n vreselijke tieneruitdrukking die helemaal niets betekent?’

Nicky tuurt naar het oplichtende scherm. ‘Het is “later” plus een X. Dat lijkt op “tot gauw”. Volgens mij is het morgen.’

‘Absoluut morgen,’ zegt Corinne. “‘Later’ is altijd morgen.’ Ze zwijgt even. ‘Of misschien zelfs overmorgen.’

‘Het is heel vrijblijvend.’

‘Vrijblijvend?’

‘Als iets wat je tegen de postbode zegt.’

‘Zou je een kus sturen aan de postbode?’

Nicky grinnikt. ‘Misschien. Hij ziet er fantastisch uit.’

Corinne bestudeert de boodschap. ‘Dat vind ik niet eerlijk. Het kan gewoon betekenen dat hij haast had en iets anders moest doen.’

‘Ja. Met zijn vrouw bijvoorbeeld.’

Ellie werpt Douglas een waarschuwende blik toe.

‘Wat?’ zegt hij. ‘Ik zeg alleen, vind je niet dat je het punt voorbij bent waarop je sms’jes ontcijfert?’

Ellie neemt een slok wijn en buigt zich dan over de tafel. ‘Goed. Ik heb nog een drankje nodig als me de les wordt gelezen.’

‘Als je zo intiem bent met iemand dat je seks hebt in zijn kantoor, dan moet je volgens mij ook in staat zijn om duidelijk te vragen wanneer je een afspraakje voor een kop koffie kunt maken.’

‘Wat staat er in de rest van de boodschap? En zeg niet dat het over seks in zijn kantoor gaat.’

Ellie tuurt naar haar telefoon en loopt de boodschappen door. ‘Lastig om van huis te bellen. Volgende week Dublin, maar nog niet zeker van plannen. Later ʘ.’

‘Hij houdt zijn opties open,’ zegt Douglas.

‘Tenzij hij... je weet wel... niet zeker is wat zijn plannen zijn.’

‘Dan had hij gezegd: “Bel je uit Dublin.” Of zelfs: “Ik vlieg met je naar Dublin.”’

‘Neemt hij zijn vrouw mee?’

‘Dat doet hij nooit. Het is een reis voor zijn werk.’

‘Misschien neemt hij iemand anders mee,’ mompelt Douglas in zijn bier.

Nicky schudt peinzend haar hoofd. ‘God, was het leven niet veel makkelijker toen ze je alleen hoefden te bellen om je te spreken? Dan kon je in elk geval een afwijzing horen in het geluid van hun stem.’

‘Ja,’ zegt Corinne snuivend. ‘En dan kon je thuis uren bij de telefoon wachten tot ze belden.’

‘O, de avonden die ik heb doorgebracht...’

‘Met controleren of de beltoon het deed...’

‘En dan de hoorn erop gooien voor het geval dat hij net op dat moment zou bellen.’

Ellie hoort hen lachen; ze erkende de waarheid in hun humor, terwijl iets in haar nog wachtte tot het schermpje opeens zou oplichten. Met een telefoontje dat, gezien het tijdstip en het argument dat het lastig is om van huis te bellen, niet zou komen.

Douglas loopt met haar mee naar huis. Hij is de enige van hen vieren die met een partner samenwoont maar Lena, zijn vriendin, is hevig bezig met pr voor technologie en zit vaak nog tot tien of elf uur 's avonds op kantoor te werken. Lena vindt het niet erg dat hij uitgaat met zijn vroegere vriendinnen; ze is een paar keer mee geweest maar het is moeilijk voor haar om de muur van oude grapjes en alwetende verwijzingen die horen bij een vriendschap van vijftien jaar te doorbreken. Meestal laat ze hem alleen gaan.

‘En, hoe gaat het met jou, grote jongen?’ Ellie stoot hem aan terwijl ze een winkelwagentje ontwijken dat iemand op de stoep heeft achtergelaten. ‘Je hebt niets over jezelf gezegd in de pub. Tenzij het allemaal aan me voorbij is gegaan.’

‘Niets bijzonders, zegt hij, en hij aarzelt even. Hij stopt zijn handen in zijn zakken. ‘Dat is eigenlijk niet helemaal waar. Eh... Lena wil een baby.’

Ellie kijkt naar hem op. ‘Jeetje.’

‘En ik ook,’ voegt hij er vlug aan toe. ‘We hebben het er al heel lang over, maar we hebben nu besloten dat er nooit een juist tijdstip is, dus kunnen we het net zo goed nu doen.’

‘Jij oude romanticus.’

‘Ik... ik weet niet... ik vind het heel leuk. Lena houdt haar werk aan en ik zorg thuis voor de baby. Je weet wel, zorgen dat alles gaat zoals het moet en...’

Ellie probeert haar stem neutraal te houden. ‘En is dat wat je wilt?’

‘Ja. Ik vind mijn werk toch niets aan. Al jaren niet. Zij verdient kapitalen. Het lijkt me leuk om de hele dag rond te scharrelen met een kind.’

‘Ouderschap is wat meer dan rondscharrelen...’ begint ze.

‘Dat weet ik. Kijk uit... op de stoep.’ Voorzichtig loodst hij haar om de rommel heen. ‘Maar ik ben er klaar voor. Ik hoef niet elke avond in de pub te zitten. Ik ben toe aan het volgende stadium. Dat wil niet zeggen dat ik niet meer uit wil met jullie, maar soms vraag ik me af of we niet allemaal... je weet wel... meer volwassen zouden moeten worden.’

‘O, nee!’ Ellie omklemt zijn arm. ‘Je bent de grens naar de duisternis overgegaan.’

‘Nou, ik voel niet hetzelfde voor mijn baan als jij. Voor jou is die toch alles?’

‘Bijna alles,’ geeft ze toe.

Ze lopen een paar straten door in stilte, luisterend naar de sirenes in de verte, autoportieren die worden dichtgegooid, de gesmoorde drukte van de stad. Ellie houdt van dit tijdstip van de avond, opgepept door vriendschap, tijdelijk vrij van de onzekerheden die de rest van haar leven omringen. Ze heeft een leuke avond gehad in de pub en gaat naar huis naar haar knusse flat. Ze is gezond. Ze heeft een creditcard met meer dan genoeg ruimte erop, plannen voor het weekend, en ze is de enige van haar vriendinnen die nog geen grijze haar bij zichzelf heeft ontdekt. Het leven is goed.

‘Denk je ooit aan haar?’ vraagt Douglas.

‘Aan wie?’

‘Aan de vrouw van John. Denk je dat ze het weet?’

Ellies blijdschap verdwijnt bij het noemen van die naam. ‘Dat weet ik niet.’ En als Douglas niets zegt, voegt ze eraan toe: ‘Ik zou het vast weten als ik haar was. Hij zegt dat ze meer belangstelling heeft voor de kinderen dan voor hem. Soms houd ik mezelf voor dat ze ergens misschien blij is dat ze zich geen zorgen over hem hoeft te maken. Je weet wel, hem gelukkig moet zien te houden.’

‘Dat is pas wishful thinking.’

‘Misschien. Maar als ik heel eerlijk ben, is het antwoord nee. Ik denk niet aan haar en ik voel me niet schuldig. Ik denk dat het niet zou zijn gebeurd als ze gelukkig waren of... je weet wel... een hechte band hadden.’

‘Jullie vrouwen hebben zo’n misplaatst idee van mannen.’

‘Denk je dat hij gelukkig is met haar?’ Ze bestudeert zijn gezicht.

‘Ik heb geen idee. Ik denk alleen dat hij niet ongelukkig hoeft te zijn met zijn vrouw om met jou naar bed te gaan.’

De stemming is iets veranderd, en misschien omdat ze dit merkt, laat ze zijn arm los en trekt ze de das om haar hals recht. ‘Je vindt dat ik slecht ben. Of hij.’

Het is eruit. Het feit dat het van Douglas komt, degene van haar vrienden die bijna nooit oordeelt, steekt.

‘Ik vind niemand slecht. Ik denk alleen aan Lena, en wat het voor

haar zou betekenen om mijn kind te dragen, en het idee om haar te bedriegen alleen omdat ze mijn baby de aandacht geeft die volgens mij voor mij hoort te zijn...'

'Dus je vindt hem toch slecht.'

Douglas schudt zijn hoofd. Ik vind alleen...' Hij zwijgt en kijkt op naar de nachtlucht voor hij een antwoord formuleert. 'Ik vind dat je voorzichtig moet zijn, Ellie. Al die pogingen om te ontcijferen wat hij bedoelt, wat hij wil, zijn gewoon onzin. Je verspilt je tijd. Bij mij is alles over het algemeen heel simpel. Iemand vindt je leuk, jij vindt die persoon leuk, je krijgt iets met elkaar en dat is het wel.'

'Je leeft in een leuk wereldje, Doug. Jammer dat het niet op de echte lijkt.'

'Goed, laten we van onderwerp veranderen. Slecht idee om ermee te komen na een paar borrels.'

'Nee.' Haar stem wordt scherp. '*In vino veritas* en dat soort dingen. Het geeft niet. In elk geval weet ik hoe je erover denkt. Ik vind het wel vanaf hier. Doe Lena de groeten van me.' De laatste twee straten naar huis legt ze rennend af, zonder om te kijken naar haar oude vriend achter haar.

De *Nation* wordt doos voor doos ingepakt voor de verhuizing naar het nieuwe gebouw met de glazen pui aan een glanzende, gerestaureerde kade aan de oostkant van de stad. Het kantoor is de afgelopen weken steeds leger geworden; waar eens stapels nieuwe drukken, archieven en knipsels lagen, zijn nu lege bureaus, onverwachte glimmende oppervlakken laminaat, blootgesteld aan de felle gloed van de tl-buizen. Herinneringen aan vroegere verhalen zijn bovengekomen, als trofeeën van een archeologische opgraving, vlaggen van koninklijke jubilea, gedeukte metalen helmen uit oorlogen in een ver verleden en ingelijste diploma's voor lang vergeten prijzen. Kabelbundels liggen bloot, tapijttegels liggen los en in het plafond zitten grote gaten, met als gevolg theatrale bezoeken van experts op het gebied van gezondheid en veiligheid en eindeloze bezoekers met klemborden. Advertenties en Sport zijn al verhuisd naar Compass Quay. Het Zaterdagmagazine, Zaken en Economie worden de komende weken overgeplaatst. Themabijlagen, Ellies afdeling, zal samen met Nieuws volgen. Die overstap is zorg-

vuldig geregeld zodat de krant van zaterdag nog uit de oude kantoren in Turner Street komt en die van maandag als bij toverslag van het nieuwe adres.

Het gebouw, waar de krant al bijna honderd jaar in huist, is niet langer geschikt, om die onvriendelijke term te gebruiken. Volgens het management is het gebouw geen weergave meer van de dynamische, gestroomlijnde aard van moderne nieuwsgaring. Er zijn te veel plekken om je te verbergen, merken de broodschrijvers humeurig op terwijl ze uit hun positie worden losgewrikt en zich koppig vastklampen aan een lek schip.

‘We moeten het eigenlijk vieren,’ zegt Melissa, hoofd afdeling Themabijlagen, in het bijna lege redactiekantoor. Ze draagt een wijnrode, zijden jurk. Bij Ellie zou die staan alsof ze de nachtop van haar grootmoeder aanhad, maar bij Melissa lijkt die op wat het is: uitdagend supermodern.

‘De verhuizing?’ Ellie werpt een blik op haar mobiele telefoon naast haar, die ze op zwijgstand heeft gezet. Om haar heen zitten de andere redacteurs zwijgend met hun blocnote op hun knieën.

‘Ja, ik had het van de week op een avond erover met iemand van het archief. Hij zegt dat er in geen jaren naar sommige oude dossiers is gekeken. Ik wil iets op de vrouwenpagina van vijftig jaar geleden. Hoe levensstijlen zijn veranderd, mode, de bezigheden van vrouwen. Gevallen vergelijken van toen en nu, naast elkaar.’ Melissa slaat een dossier open en haalt er diverse A3-fotokopieën uit. Ze praat met het zelfvertrouwen van iemand die gewend is dat er naar haar wordt geluisterd. ‘Bijvoorbeeld, van onze probleempagina’s: *Wat kan ik in vredesnaam doen opdat mijn vrouw zich beter kleedt en zichzelf aantrekkelijker maakt? Mijn inkomen is £1500,- per jaar en ik begin op te klimmen in een verkooporganisatie. Ik krijg vaak uitnodigingen van klanten, maar de afgelopen weken heb ik die moeten afslaan omdat mijn vrouw er eerlijk gezegd vreselijk uitziet.*’

Er klinkt een zacht gegrinnik in de kamer.

‘Ik heb geprobeerd het haar vriendelijk voor te leggen, en ze zegt dat ze niets geeft om mode of sieraden of make-up. Eerlijk gezegd ziet ze er niet uit als de vrouw van een man met succes, wat ik graag zou willen.’

John had een keer tegen Ellie gezegd dat zijn vrouw na de kinderen

geen belangstelling meer had voor haar uiterlijk. Hij was bijna direct weer van onderwerp veranderd en had het er nooit meer over gehad, alsof hij vond dat wat hij had gezegd, meer verraad was dan met een andere vrouw naar bed gaan. Ellie was gepikeerd geweest over dat blijk van beleefde loyaliteit, ook al voelde ze iets van bewondering voor hem.

Maar het was bij haar fantasie gebeven. Ze had zich zijn vrouw voorgesteld als een sloof in een gevlekt nachthemd, met een baby aan haar borst terwijl ze tegen hem vitte over een of andere nalatigheid. Ze wilde hem zeggen dat zij nooit zo tegen hem zou zijn.

‘Je kunt vragen stellen aan een moderne Lieve Lita.’ Rupert, de zaterdagredacteur, buigt zich voorover en tuurt naar de andere fotokopieën.

‘Ik weet niet of dat nodig zal zijn. Luister eens naar het antwoord: *Het is misschien nooit bij uw vrouw opgekomen dat ze zich voor u hoort te etaleren. Misschien, voor zover ze al over deze dingen nadenkt, houdt ze zich voor dat ze getrouwd is, veilig en gelukkig, dus waarom zou ze de moeite nemen?*’

‘Aha, die diepe, diepe rust van het tweepersoonsbed,’ zegt Rupert.

‘Ik heb dit opmerkelijk snel zien gebeuren bij meisjes die verliefd worden, net zoals bij vrouwen die rondscharrelen in de knusse cocon van een jarenlang huwelijk. Het ene moment zijn ze heel slim, gaan de strijd aan met hun tailleomvang, zorgen voor rechte naden in hun kousen, en brengen zorgvuldig parfum op. Een man zegt “Ik hou van je” en het volgende moment is dat slimme meisje zo goed als een sloof. Een gelukkige sloof.’

Er klinkt beleefd, instemmend gelach.

‘Wat is jullie keuze, meisjes? Heldhaftig strijden tegen jullie tailleomvang of een gelukkige sloof worden?’

‘Ik geloof dat ik nog niet zo lang geleden een film heb gezien met die titel,’ zegt Rupert. Zijn glimlach vervaagt als hij beseft dat het gelach om hem heen is weggestorven.

‘We kunnen hier veel mee doen.’ Melissa gebaart naar het dossier. ‘Ellie, kun jij hier vanmiddag in spitten? Kijk wat je misschien nog meer vindt. We kijken naar veertig, vijftig jaar geleden. Honderd zou te ver weg zijn. De hoofdredacteur wil dat we de verhuizing belichten op een manier die de lezers aanspreekt.’

‘Wil je dat ik het archief doorloop?’

‘Is dat een probleem?’

Niet als je het leuk vindt om in donkere kelders vol beschimmelde papieren te zitten met als opzichters slecht functionerende mannen met een stalinistische instelling, die kennelijk in geen dertig jaar daglicht hebben gezien. ‘Helemaal niet,’ zegt ze opgewekt. ‘Ik zal vast wel iets vinden.’

‘Neem wat hulpjes mee, als je wilt. Ik heb gehoord dat er nog een paar in de modekast liggen.’

Ellie merkt de boosaardige voldoening op het gezicht van de redacteur bij de gedachte dat ze de nieuwste hoopvolle opvolgers van Anna Wintour naar de diepe krochten van de krant stuurt, niet op. Haar eerste gedachte is wel: verdorie, geen telefonisch bereik ondergronds.

‘Waar was je trouwens vanmorgen, Ellie?’

‘Wat?’

‘Vanmorgen. Ik wilde dat je dat stukje over kinderen en rouw zou herschrijven. Ja? Niemand leek te weten waar je was.’

‘Ik was weg voor een interview.’

‘Met wie?’

Een expert in lichaamstaal, denkt Ellie, zou terecht gemerkt hebben dat Melissa’s nietszeggende glimlach meer een grauw was.

‘Een advocaat. Klokkenluider. Ik hoopte wat te kunnen schrijven over seksisme in de raadkamers.’ Het is er al uit bijna voor ze weet wat ze zegt.

‘Seksisme in de City. Klinkt niet erg vernieuwend. Zorg dat je morgen op het juiste tijdstip achter je bureau zit. Speculatieve interviews doe je in je eigen tijd. Ja?’

‘Goed.’

‘Mooi. Ik wil een dubbele pagina voor de eerste editie uit Compass Quay. Iets volgens *plus ça change*.’ Ze krabbelt in haar in leer gebonden aantekenboek. ‘Bezigheden, advertenties, problemen... Breng me later vanmiddag wat pagina’s en we zullen zien wat we hebben.’

‘Doe ik.’ Ellies glimlach is opgewekter en werkwilliger dan wie ook als ze de anderen de kamer uit volgt.

Vandaag doorgebracht in modern evenbeeld van het vagevuur, typt ze, terwijl ze even pauzeert om een slokje wijn te nemen. Kran-tenarchief. Je moet dankbaar zijn dat je het alleen verzint.

Hij heeft haar gemaïld via zijn hotmail. Hij noemt zichzelf Pennenlikker, een grapje tussen hen. Ze trekt haar voeten onder zich op in de stoel en wacht, het apparaat dwingend om zijn antwoord te geven.

Je bent een heiden. Ik ben dol op archieven, antwoordt het scherm. *Help me herinneren dat ik je bij onze volgende gepassioneerde afspraakje meeneem naar de British Newspaper Library.*

Ze grinnikt. Jij weet wat een meisje toekomt.

Ik doe mijn best.

De enige menselijke bibliothecaris heeft me een grote stapel losse papieren gegeven. Niet de opwindendste lectuur voor het slapengaan.

Bang dat dit sarcastisch klinkt, laat ze het volgen door een smiley, en vloekt als ze zich herinnert dat hij ooit een stuk voor de *Library Review* geschreven over hoe smileys alles vertegenwoordigden wat er mis was met moderne communicatie.

Dat was een ironisch bedoelde smiley, voegt ze eraan toe terwijl ze haar vuist tegen haar mond duwt.

Moment. Telefoon. Het scherm zwijgt.

Telefoon. Zijn vrouw? Hij was in een hotelkamer in Dublin. Met uitzicht op het water, had hij haar verteld. *Je zou het prachtig vinden.* Wat moest ze daarop zeggen? Neem me volgende keer dan mee? Te veeleisend. Vast wel? Dat klonk bijna sarcastisch. *Ja,* had ze ten slotte geantwoord terwijl ze een diepe, onhoorbare zucht slaakte.

Het was allemaal haar eigen schuld, zeggen haar vrienden. En heel ongewoon voor haar kan ze er niets tegen inbrengen.

Ze had hem ontmoet tijdens een boekenfestival in Suffolk, waar ze een schrijver moest interviewen die met thrillers een kapitaal had verdiend nadat hij zijn literaire aspiraties had laten varen. Zijn naam is John Armour en zijn held heet Dan Hobson, een bijna cartoonachtige mix van ouderwetse, mannelijke trekjes. Het was een lunchinterview en ze was voorbereid op een nogal geïrriteerde verdediging van het genre en misschien wat geklaag over de uitgeverswereld; ze vond schrijvers altijd behoorlijk vermoeiend om te interviewen. Ze had iemand verwacht met een buikje, van middelbare leeftijd, uitgedijd na jaren achter een bureau te hebben gezeten. Maar de lange, gebruikte man die op-

stond om haar een hand te geven was slank en had sproeten; hij leek op een Zuid-Afrikaanse boer. Hij had het interview omgedraaid, vragen over haarzelf gesteld, en vervolgens had hij verteld over de oorsprong van diverse talen en de mogelijke gevaren van moderne communicatiemiddelen.

Toen de koffie kwam, besepte ze dat ze bijna veertig minuten geen pen op papier had gezet.

‘Maar vindt u ze dan niet mooi klinken?’ vroeg ze, toen ze het restaurant verlieten en terugliepen naar het literair festival. Het was laat in het jaar en de winterzon was onder de lage gebouwen van de stiller wordende hoofdstraat gezakt. Ze had te veel gedronken, tot het punt waarop haar mond er uitdagend vandoor ging, nog voor ze had overwogen wat ze moest zeggen. Ze had niet weg willen gaan uit het restaurant.

‘Welke?’

‘Het Spaans. Veel uit het Italiaans. Ik weet zeker dat ik daarom van Italiaanse opera hou en de Duitse niet kan uitstaan. Al die harde keelklanken.’ Hij had erover nagedacht, en zijn zwijgzaamheid maakte haar nerveus. Ze begon te stamelen: ‘Ik weet dat het helemaal niet modieus is, maar ik ben dol op Puccini. Ik hou van die diepe emotie. Ik hou van die rollende r, het staccato van de woorden...’ Haar stem stierf weg toen ze hoorde hoe belachelijk pretentius ze klonk.

Hij bleef in de deuropening staan, keek even door de straat achter hen en wendde zich toen weer tot haar. ‘Ik hou niet van opera.’ Hij had haar recht aangekeken toen hij het zei. Alsof het een uitdaging was. Ze voelde iets meegeven, diep in haar maag. O, god, dacht ze.

‘Ellie,’ zei hij, nadat ze daar bijna een minuut hadden gestaan. Het was de eerste keer dat hij haar bij haar naam noemde. ‘Ellie, ik moet iets ophalen uit mijn hotel voor ik terugga naar het festival. Heb je zin om mee te gaan?’

Zelfs voor de deur van de slaapkamer achter hen was gesloten, gingen ze elkaar al te lijf, drukten hun lichamen zich tegen elkaar aan, verslonden hun monden elkaar en lieten ze elkaar niet los terwijl hun handen de dringende, koortsachtige choreografie van het uitkleden verrichtten.

Achteraf keek ze terug op haar gedrag en stond ze versteld, alsof het

een soort afwijking was die ze van veraf bekeek. Voor de zoveelste keer beleefde ze het opnieuw, had ze de betekenis weggewist, de overwelddigende emotie, en bleef ze achter met slechts de details. Haar ondergoed, gewoontjes, niet echt voor de gelegenheid, over de broekenpers gegooid; de manier waarop ze naderhand hadden gegiecheld op de vloer onder de veelkleurige, synthetische hotelsprei; hoe hij opgewekt en met misplaatste charme zijn sleutel later die middag had teruggegeven aan de receptioniste.

Twee dagen later had hij gebeld, toen de euforische schok tot iets teleurstellenders was teruggebracht.

‘Je weet dat ik getrouwd ben,’ zei hij. ‘Je hebt mijn artikelen gelezen.’

Ik heb alles gegoogeld wat met jou te maken heeft, zei ze in stilte.

‘Ik... ik ben nog nooit vreemdgegaan. Ik kan nog niet helemaal bevatten wat er is gebeurd.’

‘Ik wijt het aan de quiche,’ zei ze ad rem.

‘Je hebt iets met me gedaan, Ellie Haworth. Ik heb al achtenveertig uur geen woord geschreven.’ Hij zweeg even. ‘Door jou vergeet ik wat ik wilde zeggen.’

Dan ben ik gedoemd, dacht ze, want zodra ze zijn gewicht tegen zich aan had gevoeld, zijn mond op de hare, had ze geweten – ondanks alles wat ze ooit tegen vrienden had gezegd over getrouwde mannen, ondanks alles waar ze ooit in had geloofd – dat ze maar de minste erkenning van hem nodig had over wat er was gebeurd, om verloren te zijn.

Een jaar later was ze nog steeds niet op zoek naar een uitweg.

Hij komt bijna drie kwartier later weer online. Intussen is ze bij haar computer weggelopen, heeft ze weer iets te drinken ingeschonken, doelloos door de flat gelopen, naar haar huid getuurd in de badkamerspiegel, verspreid liggende sokken opgeraapt en in de wasmand gegooid. Ze hoort de ping van een bericht en laat zich in haar stoel vallen.

Sorry. Was niet de bedoeling dat het zo lang zou duren. Hoop je morgen te spreken.

Geen gesprekken via de mobiele telefoon, had hij gezegd. De rekeningen worden gespecificeerd.

Ben je nu in je hotel? typt ze vlug. *Ik kan je op je kamer bellen.* Het gesproken woord was een luxe, een zeldzame gelegenheid. God, wat wilde ze zijn stem graag horen.

Moet naar een diner, schat. Sorry... ben al laat. Later X

En weg is hij.

Ze staart naar het lege scherm. Hij zal nu door de hal van het hotel lopen, charmant doen tegen het personeel, in welke auto dan ook stappen die het festival voor hem heeft georganiseerd. Vanavond zal hij voor de vuist weg een intelligente toespraak houden tijdens het diner en zijn normale amusante, ietwat weemoedige zelf zijn voor degenen die het geluk hebben bij hem aan tafel te zitten. Hij zal daar ten volle het leven uitbuiten, terwijl zij dat van haar elk jaar lijkt uit te stellen.

Waar is ze in godsnaam mee bezig?

‘Waar ben ik in godsnaam mee bezig?’ zegt ze hardop en klikt de mail weg. Ze schreeuwt haar frustratie uit tegen het plafond van de slaapkamer, laat zich op haar grote, lege bed vallen. Ze kan haar vrienden niet bellen; ze hebben deze gesprekken te vaak verdragen, en ze kan wel raden wat hun reactie zal zijn... wat die alleen maar kán zijn. Wat Doug tegen haar had gezegd, had pijn gedaan. Maar tegen hen zou zij precies hetzelfde zeggen.

Ze gaat op de bank zitten en zet de televisie aan. Ten slotte, met een blik op de stapel papieren naast haar, hijst ze die op haar schoot terwijl ze Melissa vervloekt. Een heel diverse stapel, had de bibliothecaris gezegd, knipsels zonder datum die niet onder een bepaalde categorie vielen. ‘Ik heb geen tijd om ze allemaal door te lopen. We zijn zo veel van dergelijke stapels tegengekomen.’ Hij was de enige bibliothecaris onder de vijftig daar beneden. Ze vroeg zich vluchtig af waarom ze hem nooit eerder had opgemerkt.

‘Kijk maar of je iets kunt gebruiken.’ Hij had zich samenzweerderig voorovergebogen. ‘Gooi maar weg wat je niet hoeft, maar niets tegen de baas zeggen. We zijn nu in het stadium dat we het ons kunnen veroorloven om elk papier weg te gooien.’

Het wordt al snel duidelijk waarom: een paar theaterrecensies, een passagierslijst voor een cruiseschip, wat menu's van feestdiners van de krant. Ze bladert ze snel door, en kijkt af en toe op naar de televisie. Er is niet veel wat Melissa interessant zal vinden.

Nu bladert ze door een beduimd dossier dat wat op een medisch dossier lijkt. Allemaal longziekten, ziet ze afwezig. Iets te maken met mijnbouw. Ze staat op het punt om het dossier in de prullenbak te gooien als haar blik op een lichtblauw hoekje valt. Ze trekt eraan met een wijsvinger en duim en haalt er een met de hand geadresseerde envelop uit. Die is geopend, en de brief erin is gedateerd op 4 oktober 1960.

Mijn liefste en enige liefde,

Ik meende wat ik zei. Ik ben tot de conclusie gekomen dat er alleen een toekomst voor ons is weggelegd als een van ons een ingrijpend besluit neemt.

Ik ben niet zo sterk als jij. Toen ik je voor het eerst ontmoette, dacht ik dat je een broos klein ding was, iemand die ik moest beschermen. Nu beseft ik dat ik het helemaal mis had. Jij bent de sterke, degene die kan leven met de mogelijkheid van een liefde als deze, en met het feit dat die ons nooit zal zijn toegestaan.

Ik vraag je om me niet te beoordelen op mijn zwakheid. De enige manier waarop ik het kan verdragen is door ergens te zijn waar ik je nooit zal zien, nooit achtervolgd zal worden door de mogelijkheid dat ik je met hem zie. Ik moet ergens heen waar pure noodzaak je uit mijn gedachten dwingt, uur na uur. Dat kan hier niet.

Ik ga de baan aannemen. Ik zal vrijdagavond om 7.15 uur op perron 4 in Paddington staan, en niets ter wereld zou me gelukkiger maken dan wanneer je de moed kunt opbrengen om met me mee te gaan.

Als je niet komt, zal ik weten dat wat we ook voor elkaar voelen, het niet genoeg is. Ik zal het je niet kwalijk nemen, mijn schat. Ik weet dat de afgelopen weken je een ondraaglijke spanning hebben gegeven, en ik voel het gewicht ervan ten volle. Ik haat het idee dat ik je ongelukkig zou maken.

Ik zal op het perron wachten vanaf kwart voor zeven. Weet dat mijn hart, mijn hoop in jouw handen ligt.

Je

B

Ellie leest het een tweede keer, en merkt dat haar ogen zich op onverklaarbare wijze met tranen vullen. Ze kan haar blik niet losmaken van het grote, schuine handschrift, de directheid van de woorden springt haar tegemoet meer dan veertig jaar nadat ze opgeborgen zijn. Ze draait het vel om, bekijkt de envelop voor aanwijzingen. De envelop is geadresseerd aan Postbus 13, Londen. Hij kan van een man of een vrouw zijn. Wat heb je gedaan, postbus 13? vraagt ze zich in stilte af.

Dan staat ze op, stopt de brief zorgvuldig terug in de envelop en gaat naar haar computer. Ze opent de mail en klikt op Postvak In. Niets sinds het bericht dat ze om kwart voor acht heeft ontvangen.

Moet naar een diner, schat. Sorry... ben al laat. Later X

Lees verder in *De laatste liefdesbrief*